

ŠTUDENTI FARMÁCIE SA ZAČALI VZDELÁVAŤ O ZRIEDKAVÝCH CHOROBÁCH

Úloha a možnosti farmaceuta súčasnosti sa v poslednom období dramaticky zmenili. Fakulty už vedia, že napriek komplexnému farmaceutickému vzdelaniu, ktoré bezpochyby ponúkajú, nedokážu svojich absolventov rovnocenne pripraviť na všetky možné pozície, ktoré im prax ponúka. Študenti sami cítia vysoké nároky na pozície vedcov, manažérov, lekárnikov, klinických farmaceutov, regulátorov, analytikov, posudzovateľov klinických/predklinických procesov alebo technológov či výrobcov.

■ Ideálnym postupom pre študenta počas štúdia je skúšanie, hľadanie a poznávanie rozmanitých oblastí farmácie. Platí, že čím skôr sa dokáže študent nadchnúť v určitej oblasti, tým lepšie a rýchlejšie sa potom v nej môže rozvíjať, tvrdo na sebe pracovať a stať sa tak špecializovaným odborníkom.

Komplexnosť farmácie reflektuje aj jej štúdium

Aj my na Farmaceutickej fakulte UK v Bratislave to vidíme podobne. Vnímame komplexnosť farmaceutického vzdelania a rôznorodosť uplatnenia farmaceutov, ako aj ich nadšenie pre tú či inú oblasť alebo skupinu predmetov. Farmácia už dávno nie je ohraničená len na chémiu a biológiu. Jedným z nástrojov, ako rozširovať možnosti uplatnenia našich absolventov a špecifikovať ich zameranie, sú bezpochyby povinne voliteľné predmety. Ponúkajú študentom rôznorodé možnosti dozvedieť sa viac. Na fakulte ich máme vyše 100. Len v zimnom semestri 2020/2021 si naši študenti mohli vybrať zo 63 povinne voliteľných predmetov, počnúc Analýzou látok v biologických systémoch cez Far-

makinetické modelovanie liekov, Nové liekové formy a biologické lieky až po Psychológiu pre farmaceutov alebo Pohyb a zdravie.

Nové predmety napriek prechodu na online výučbu

Napriek pandémie a novým výzvam dištančného vzdelávania priniesol uplynulý semester 2020/2021 zmeny v curricule štúdia farmácie, nevynímajúc povinne voliteľné predmety. Na Katedre farmakológie a toxikológie sme po diskusiách otvorili nový povinne voliteľný predmet Patológia zriedkavých chorôb, na ktorý nadviaže Farmakológia zriedkavých chorôb. Študentom chceme ukázať rôznorodosť uplatnenia univerzitného vzdelávania vo vedecky, medicínsky, ale aj prakticky či spoločensky atraktívnej hoci marginalizovanej oblasti zriedkavých chorôb. Vytvoriť im priestor, pre-

pájať informácie z viacerých oblastí od náročného popisu etiopatogenézy ochorenia cez úkalia diagnostiky až po vývoj liečby, resp. holistický prístup starostlivosti.

„Farmaceut má viac možností uplatnenia ako sa do jedného človeka zmestí.“

Vnímame tiež obrovskú potrebu vzdelávania o zriedkavých chorobách, nevyhnutnosti vedeckého poznania pre spoločnosť, ale aj rovnocenného prístupu k ľuďom so zdravotným postihnutím a ich integrácie do spoločnosti, či aktívnej participácie pacienta pri výskume a vývoji lieku.

„Rozhodne sa teším z kreatívneho nápadu, ktorým sú prednášky s odborníkmi, ktoré nás čakajú na ďalších stretnutiach, chýba ľudský kontakt s prednášajúcimi, ktorý momentálna situácia nedovoľuje, čo je aktuálne neovplyvniteľné, no neopomenuteľné :)“

Aj takí sú študenti farmácie

Mnohí naši študenti sú tvoriví, entuziastickí a angažovaní. Počas štúdia hľadajú priestor na sebarealizáciu a majú „drive meniť svet“. Prepojenie s praxou je to, čo dokážu oceniť, hoci potom zahabene hľadajú slová a odhodlanie položiť otázku do diskusie s odborníkom. Po prednáške ho však zastavia na chodbe a zrazu otázky nie sú problém. Sú ochotní prísť za ním do nemocnice, lekárne alebo ambulancie a pomôcť s čím treba, dokonca v rámci diplomovej práce.

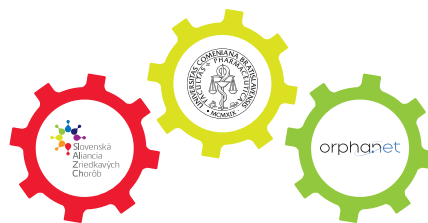
„Prednášky sú super, sú zaujímavé a dokážem ich počúvať od začiatku do konca. Páči sa mi, že nám prinášate nové informácie nie len zo Slovenska, ale aj zo sveta, a hlavne z prvej ruky. Takisto hodnotenie predmetu je vymyslené veľmi dobre, jasné každý študent by bol rád, že nie je skúška, ale páči sa mi nápad vytvoriť článok, niečo pre ľudí, čo možno niekomu v budúcnosti pomôže.“

Patológia zriedkavých chorôb

Práve takíto študenti si v početnom množstve prvýkrát zapísali Patológiu zriedkavých chorôb. Prihlásili sa študenti, ktorí mali záujem, chceli byť súčasťou niečoho nového aj keď neznámeho a boli ochotní experimentovať. Oproti očakávaným 20 sa nám ich prihlásilo napokon 47 a neľutujeme.

Každý z nich sa dozvedel, že zriedkavé choroby nedefinuje len ich nízka prevalencia, ale aj závažnosť a chronicita. Určite ich neprekvapí, že slovenská legislatíva tento termín doposiaľ neimplementovala do žiadnej legislatívnej normy. Nie je pre nich problém dohľadať si informácie o zriedkavých chorobách, poznajú relevantné zdroje. Rozumejú, že starostlivosť o pacientov so zriedkavými chorobami je definitívne multidisciplinárna a koncentruje sa v špecializovaných pracoviskách pre zriedkavé choroby, ktorých máme na Slovensku 52.

Taktiež vedia, že pacienti môžu za starostlivosťou vycestovať aj do zahraničia,

Spájame teóriu s praxou

„Samozrejme, že online cvičenie a komunikácia je náročnejšia, ako keď sedíme v jednej miestnosti, čo možno bolo spočiatku vidno aj na nesmelosti nás študentov kedy sme sa zrovna nehrnuli do otázok. Zo strany vyučujúcich vidno snahu, kedy sa nám snažia túto výučbu čo najviac ulahčiť.“

vdaka smernici o cezhraničnej starostlivosti. Poznajú patogenézu vybraných metabolických, kardiovaskulárnych, pľúcnych, nervových, krvných, nervovosvalových a imunitných zriedkavých chorôb. Vedia, kde sa dozvedieť viac o Kennedychy chorobe či Leberovej hereditárnej optickej neuropatii.

Napĺňanie potrieb praxe

Pridanou hodnotou povinne voliteľného predmetu Patológia zriedkavých chorôb je, že sme ju pripravili spolu s Orphanet Slovensko a Slovenskou alianciou zriedkavých chorôb. Okrem toho sme zabezpečili prednášky odborníkov zo Slovenskej akadémie vied, Štátneho ústavu pre kontrolu liečiv, ale aj lekárov. Práve táto

heterogénna skladba odborníkov z praxe spolu s kritériami absolvovania dala predmetu jeho unikátnosť.

Participácia študentov má v tomto predmete praktický a zmysluplný dopad. Spočívala v príprave slovenských prekladov 47 článkov o zriedkavých chorobách pre odbornú verejnosť, ktoré rozšíria Encyklopédiu zriedkavých chorôb. Navyše, študenti vytvorili 23 príspevkov o zriedkavých chorobách pre širokú verejnosť, ktoré budú publikované na stránkach Slovenskej aliance zriedkavých chorôb. V rámci príspevkov si študenti taktiež pripravovali prezentácie, o ktorých sme spoločne diskutovali. Zdieľali sme spolu zaujímavé články, videá, podcasty či inšpirácie na filmy s témou zriedkavých chorôb.

Navzájom sme sa veľa naučili, ale aj poučili a inšpirovali sa do budúcnosti. Spoločne sme pripravili 20 hodinový kurz, ktorý bude v budúcnosti zaujímavý nielen pre našich študentov, ale aj medikov, prírodovedcov či vás lekárov, lekárov alebo iných zdravotníckych pracovníkov.

„Je to fajn, že nám posielate kopu zaujímavých materiálov a článkov. Myslím si, že pri prezenčnej forme by sa ich k nám toľko nedostalo. A mne osobne ako druhácke ešte chýba taký prehľad o hodnoverných zdrojoch, z ktorých môžem čerpať, a o ktoré sa môžem opierať. Bolo by fajn venovať čas možno aj takým banalitám ako orientácia vo vedeckých článkoch a ich prístupnosti.“

PharmDr. Eva Malíková, PhD.
Štátny ústav pre kontrolu liečiv,
Farmaceutická fakulta UK v Bratislave
Kristína Hrušková
študentka FaF UK v Bratislave
Ing. Beáta Ramljaková
Slovenská aliancia zriedkavých chorôb
MUDr. Gabriela Hrkčová, DrSc.
Národný ústav detských chorôb,
Orphanet Slovensko
PharmDr. Tatiana Foltánová, PhD.
Farmaceutická fakulta UK v Bratislave